

POVODOM POEZIJE KOJA RAĐA ZAJEDNICE

(Vladimir B. Perić: *Etide op. 4, Koraci, Kragujevac, 2021*)

Ukoliko bi se tragalo za nultom tačkom pevanja Vladimira B. Perića, u pređašnjoj zbirci *Elipse* (Kragujevac, 2015), te u njegovoj novoj pesničkoj knjizi *Etide op. 4*, objavljenoj potkraj 2021. godine u kragujevačkim „Koracima“, ona bi se možda mogla pronaći u jednom od ključnih mesta Perićeve poetike: u *želji za zajednicom*. Zajednica, koja se u ovom pevanju razlistava ka porodici i ka prijateljstvu, nije za Perića tek pesnički motiv, tema, ideja, jezički konstrukt, već apokaliptični zalag postojanja subjekta kao takvog, presudno mesto generisanja, nastajanja samog života. Stih iz *Etide* br. 25: „Izgubili smo jedninu da bismo ponovo zadobili dvojину“ iskazuje granično iskustvo Perićevog pevanja: subjekt se neprestano gubi u apsolutnoj samoći i neprestano želi apsolutnu zajednicu ljubavi, u kojoj bi pronašao i osigurao sopstveni identitet.

Etide op. 4 – pesnička zbirka od ukupno 44 prozaide i završnog „Y ključa“, svojevrsnog kataloga muzičkih numera i muzičkog ključa kojim se započinje čitanje – ujedno su i srž datih zajednica i njihova opna, jedro i membrana – mesto rađanja, kao i mesto njihovih krajeva. Nije hiperbola reći da su *Etide op. 4* *apsolutna knjiga o zajedništvu*, ili, još preciznije, *knjiga o apsolutnom zajedništvu*. Ova knjiga želi takav svet, Perić želi takav svet, unutrašnji glasovi Perićevog pevanja žele takav svet: „I ponovo smo svi zajedno iako samo ja znam da ovaj trenutak vredi bezbroj životnih momenata. A ne mogu ništa reći, od sebe sakriti bol. Mogu vikati, mogu plakati, mogu ječati, onako kako se doziva majka, ona koja oseća, ona koja zna. I dovoljan je samo dodir, mekan, topao, utešan – da znam da sve iznova kreće. Drugi krug“ („Etida 1“).

Te književne zajednice, književne porodice, književna prijateljstva rađaju se u literaturi, nastaju u ljudima okupljenim oko literature, te je za Perića granica između *postojanja u knjizi* i *postojanja izvan knjige* potpuno nepostojeća.

Naivno bismo tvrdili da Perić ima svoju porodicu, svoje prijatelje, svoju zajednicu izvan ove knjige – on ih ima samo zato što ova pesnička knjiga postoji, samo zato što ih je u njoj stvorio ili ih kroz nju otkrio. Kako je u *Elipsama* Perić pesnički ulančavao godine i ključne momente svog života, usled čega se za tu knjigu može reći da je posredi svojevrsna *bildungs-pesma*, tako *Etide op. 4*, u određenom smislu zadržavajući prefiks *bildungs-*, svedoče određenu distorziju vremena, prostora i zajednicâ Perićevog života. Vreme, zajedno s prostorom, postaje altermodernistički vijatorizovano – vremenske i prostorne ravni svedoče njihovu potpunu izmeštenost i preklapanje. Tako se slike iz najranijeg pesnikovog detinjstva mešaju sa slikama iz detinjstva njegove dece, figure pesnikovih roditelja mešaju se s figurom pesnika kao roditelja, trenuci pesnikovog odrastanja vijatorizuju se kroz slike odrastanja njegove dece, itd. Međutim, Perićeva zbirka daleko je od bilo kog oblika ispovedne

poezije – iako u njoj ima i ispovednog, ličnog, intimnog – daleko je od bilo kog oblika poetizovane autobiografije. Iako je utisak takav da ova pesnička knjiga sebe gradi nad ponorima pesnikovog života, ona ipak postaje okvir sagledavanja samog života. Perić u svom pesništvu istražuje najintimnije prostore dodirivanja pevanja i života, te je dubinski zagledan u one životne trenutke koji se izvijaju u pesmu. Svaki životni momenat koji nije pesnički embrion, koji u sebi nema potencijal da se rodi kao pesma, za Perića je strašan, ružan, strahotan – „ali je ježenje pravo kao i bes i plač u mraku rapsodiju u zelenom i živim i mislim ovaj divni apsurd treba upesmiti ne uproziti ne zadržati“ („Etida 27“). Život jeste život jedino zahvaljujući mogućnosti da se može „upesmiti“, preobraziti u poeziju, te je u tom smislu poezija za Perića upravo čuvanje i održavanje života kao takvog, odnosno, *pevanje postaje stvaranje života*. Dati stav poništava svaki oblik Perićevog autobiografskog pevanja: poezija rađa samog pesnika, poezija rađa život – poezija rađa zajednice.

Jedan od refrena Perićevih etida jeste i *strah od samoće*: „gde je ljubav?... gde su svi?... zašto mrak?... što sam sâm?“ („Etida 6“), odnosno, „dan je i školski metež a ja sam sâm“ („Etida 7“). Pevajući glas Perićeve zbirke ne želi da napusti život, već da se vine „biciklom u visine“ i spase „od grubosti, svakidašnje narastajuće vršnjačke disharmonije“ („Etida 9“), da se spase „solističkog kovitlaca ega“ („Etida 11“).

Želja za kretanjem u visinu često se u Perićevom pevanju premeće u besomučnu, tešku, mučnu kretnju prostorom. Pevajući glas Perićeve zbirke, čime se održava poetska paralela sa prethodnom zbirkom *Elipse*, oblikuje se kao altermodernistički *homo viator*, pri čemu je nomadizam ovog pevajućeg glasa dvostruk.

S jedne strane, možemo govoriti o spoljašnjem pokretu: od književnosti do muzike i natrag, od čoveka kao bića zajednice do čoveka kao nevidljive brojke kapitalističkog sistema..., po muzejima, holovima, fakultetima..., po gradovima Itaci, Dublinu, Šapcu („Etida 8“), Kragujevcu, Novom de Sadu („Etida 20“), Londonu, Bristolu, Njujorku, Los Anđelesu („Etida 18“), ulicama Vojvode Mišića 40, Vojvode Brane 9, Sremskoj 7, Avde Karabegovića 12 („Etida 5“), Takovskoj („Etida 16“). Data razvijena toponimija Perićevog pevanja ocrtava nemogućnost usredsređenosti života na jednu tačku, te altermodernističku ostrvsku koncepciju postojanja. Kako zavičaj postaje nemoguće iskustvo i „putovao sam tako u zavičaj, proživljavajući tužnu spoznaju da su povraci neminovni i večni“ („Etida 43“), tako Perićev pevajući glas menja prirodu sopstvenog nomadizma: on otvara unutrašnje prostore svog bića: „Mi smo imigranti, duboko u unutrašnjem egzilu i nije nas briga hoće li biti sutra, ni da li je noć zamenila dan“ („Etida 14“). U dubini datog bića, tamo gde se dodiruju noć i dan, gde se dotiče crna linija precrtavanja života, crna linija nepostojanja s početnom tačkom novog kruga – u toj tangenti Perić uvodi drugi centralni momenat svoje zbirke, muziku. Spoljašnja usamljenost silazi, dakle, u dubinu Perićevog pesničkog bića, odakle progovora glas same muzike, te dok subjekt postaje sve usamljeniji i „porodica je sve dalje i dalje – porodica je tako daleko! Duša se seli – nomadizam zove!“ („Etida 13“), javlja se muzika, koja „te vodi i kad znaš da si sâm, potpuno sâm, posebno tad!“ („Etida 13“).

U tom smislu, smrt se u Perićevom pesničkom svetu izjednačava sa stihom „muzika je utihnula“, kada se pojavljuju „sablasi zbunjenosti, zakočenosti, nesigurnosti“ („Etida 15“). Muzika u Perićevom pesničkom gradu postaje osnovni element gradnje, osnovni element oko kog se stvara zajednica, ona postaje divinizovani darodavalac života: „Prsti su mi mi-

lovali debelu žicu u visokim pozicijama dok si za klavirom sedela ti. Razmenjivali smo poglede preko ramena i sanjali zajedno Bruhov koncert u g-moll-u za violinu i orkestar. Rekla si: putovaćemo, muziciraćemo, zajedno ćemo se pokloniti svima! Ti si meni bila poklon kakav samo muzika može dati: nežan a jak, duboki zrak, moj prvi doppelgänger, zajednički iskorak u našim partiturama života – duet!!“ („Etida 11“).

Muzika, dakle, omogućava duet u životu i dvojину u jeziku. Muzika daruje saputnika, te „kada je naglo nastupio mrak – ti si mi bila prijatelj“ („Etida 9“). Od Tetane-Vesane, kojoj je zbirka posvećena, beba, koje su se oglašavale svojim plačom i u *Elipsama*, porodice, roditelja, kolega, profesora, do prijatelja s kojima šeta planinom Goč, muzika je našem pesniku darovala mogućnost da zapiše sledeće stihove: „Mile moje žene, moji svetovi od bisera, mimoza, svetlih zvonaca i zvečki, sada znam da ukorenjeni u zajedničko nam stablo, slobodni od sebe, od granica, pipke možemo pustiti daleko i duboko – bezbedni od otrovnih želja, faustovske gladi i snova koji se sanjaju u jednini“ („Etida 36“). Ko poznaje Perića – ukoliko je iskorak u biografizam dozvoljen – zna šta su „svetovi od bisera“, ko je „mimoza“; za one koji ga ne poznaju, posredi je pesnički recept za prevazilaženje tuge u životu, jer „zvečka poskakuje od sreće, spaja pokidane zvuke, i ti sada slušaj kako buka odlazi u eho!“ („Etida 31“). Perićevo pesničko pero, ako se smemo poslužiti ovim opštim tropom, jeste upravo ta „zvečka koja poskakuje od sreće“. U tom smislu, Perićevom pesničkom biću, koje oseća i živi sreću jedne zajednice, potrebno je da sagradi kuću, pesničku kuću, „belu dečiju sobu“ („Etida 44“), u kojoj će sačuvati date momente sreće, jer „ovo se sada dešava zato što se nikad neće desiti... Mogući svetovi se urušavaju u jedan a ja sam srećan, presrećan... i zato živim za nemirenje; zato verujem u sistemske greške, priču sa bezbroj završetaka, u svetle pukotine, u slobodu na kraju...“ („Etida 32“). Zato je potrebna pesnička kuća – što je zbirka *Etide op. 4* – koja beleži, čuva, pamti trenutke sreće, dok s druge strane, na opštijem nivou, ona predstavlja pesnički eksperiment, kojim se ispituje humani odnos pevanja i življenja. Perićevo pevanje uništava samoću i rađa zajednicu.